

ULLOQ 21 november

UKA2022/07

2023-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Naligiisitaanermullu Naalakkersuisoq)

2023-mut aningaasaqarnermut inatsisissaq pillugu Siumut imaattumik oqaaseqaateqarpoq

Qujavugut aammaarluta aningaasaqarnermut inatsisissamut Nunatsinni sunniuteqarluarluta suleqataagatta aamma partiit allat qutsaviginiarpagut ataatsimiisitaliani suleqatigiilluarnitsinnut.

Siumumi inatsisissaq pillugu suliaq aallartimmalli sulianiutigerusutagut ilungersuutigalugit immikkoortunngorlugit siunnersuutigut saqqummiunnikuuagut.

Siullermik aalisarnerup iluani Aalisarnermut piniartunullu siunnersuisarfiup sipaarniarfigineqannginnissaa Siumumiit piomasaaqatitsinnut ilaavoq. Kisiannili paasilluinnarlugu allatut ilusilersortariaqarmat siunnersuisarfiup ingerlanerani allatut aaqqiisoqartariaqarnera. Taamatuttaaq aalisarnermut aallarteqqinnissamut tapiissutit annertusineqarnissaat pinngitsoorsinnaanngitsutut isigalugu sulissutigalugu angugatsigu nuannaarutigivarput.

Inuiaqatigiit ineriartortitsinnissaanut nunatsinni sumiiffikkaani ernup nukinganik nukissiuuteqarfiit suli amerliartortinnissaat aningaasaliiffineqarnissaallu Siumumiit pingaartillugu isumaqatiginninniutigivarput. Iluarilluinnarparput nunatta kangianut tasiilami erngup nukinganik nukissiuuteqarfiup illoqarfiup ineriartorneranut ineriartornissaanullu malinnaasinnaajnaarsimasoq iliuuseqarfiginissaat piomasarinikuugatsigu. Tamanna Siumumiit iluatsipparput qujanarlu tamanna suleqatigiissutigisinnaagatsigu.

Taamatuttaaq Siumumiit Naajaani , Qeqertani Nutaarmiunilu nioqqutissanik pilersuisoqalersinnaanerani pisariaqartinneqarnera tusaallugu aappaagumut aningaasanik inatsisissap suliarinerani piomasarisatta ilagivaat sulissutigineqalissasoq. Nunaqarfiit ineriartornissamik periarfissaqartut toqqammavissaqartullu tunngavimmikkut allat ilagalugit naligiimmik periarfissaqalertariaqarput ineriartuutigisassaminnik.

Inuussutissarsiutit Siumumit ineriartortitsinissamut pingaartutut isigiuannarpagut taamaappoq inuit angallannerani allarlunnarmik aqqissuussisariaqarneq sorsuutigalugu aqqissuuteqqinnissaa angunikuugatsigu Nunatsinni periarfissikkumallugu takornariaqarnerup ineriartoqqinnissaanik periarfissiinissaq minnerunngitsumillu innuttaasut angallanneqarnermikkut periarfissaat pitsaanagerusut angusinnaajumallugit. Tamanna sorsuuteqarsimaneq partiinik tamanik tapersorneqartuaannanngitsoq timitalerlugu massakkut Nunatsinni malugineqalerpoq. Periarfissiissutilli taamaattut annerusumik pilersaarummik malitseqartariaqarput.

Taamaattumik takornariaqarnerup ineriartoqqinnissaanut Siumut pilersaaruteqarpoq. Takornariaqarneq pigilertariaqarparput, uagununa nutatsinni nunaqavissut iluaqutissarput. Nunarput allanik atorneqassappat nunaqavissut piginnittuusariaqarput misigissutsikkut aamma piginnittuunermi. Siulleq pingaaruteqarpoq misigissutsikkummi inuussutissarsiut pigilinngikkutsigu periarfissiissut naammaginartumik

atulernavianginnatsigu. Taamaammat kalaaleqatitsinnut oqariartorusuppugut takornariaqarneq annertunerusumik inuussutissarsiutigissagutsigu sulinerput sumiiffinni nunaqarfinniikkutta illoqarfinniikkuttaluunnit annermik suleqataaffigisariaqalerparput. Taamaaliorusuttunut periarfissaqarpoq siunnersorneqarnissaq piareersarnermut aamma pilersaarusionermut. Siumumiit kissaatigivarput tamanna Nunaqqatitta atorlualissagaat.

Siunissami Inuussutissarsiuteqarnerup ineriartornissaanut Aatsitassaqarnerup suli annerusumik aallunnissaanut Siumumit anguniagaq qimanngilarput aamma qimannaviangilarput. Nunarsuarmioqatigiit niuernerminni aatsitassat siunissami atugassatsinnut sammisut, soorlu mingutsitsinnginnerusussamik suliniutinut aallaaveqartut Nunatta siammasissumik inissisimanerata aammalu naammattorsuarnik aatsitassaateqarnitta pinngitsoortissinnaangilaa inuussutissarsiuteqarfik pingaarutilik unikaallatsissallugu taamaattumik annikillisarngat annertunerusumik suliniutinik ineriartortitsiffigissallugu pisariaqarpoq. Suliniummut taamaattunut Siumut aqqutissiuussissaaq annertusaaqataallunilu. Pingaarnerpaavoq akisussaassusilimmik taamaaliussagatta Innuttaasunut inuiaqatigiinnut ajoqutaanngisaannassaaq Nunarput aatsitassaqarmat Nunarsuarmioqatitsinnik pisariaqartinneqartumik Nunarsuarta kissakkiartupiloorneranut suleqataassagutta.

Immikkut eqqaasariaqartunut ilaavoq aappagu sanaartornissaq sinerissamut inoqarfinni minnerusuni ingerlanneqartussanngormat immikkut eqqaallugit Nuussuarmi, Qeqertarsuarmi, Kangaamiuni kiisalu nanortalimmi.

Ukiuni makkunani atorpagut kipiluttunartumik angallannikkut nalaataqarluta, tamanna mittarfissualiornerinnarmik aallaaveqanngillat. Suli Mittarfissuit atulernissaat naammassinngiffiani angallannikut ukiormanna atukkagut naammaginangitsut Siumumiit maluginiarparput. Qanoq iliuseqarfignissaat Siumumiit piareersimavugut partiit allat peqatigalugit pitsanngorsaaqataaannissamut.

Nunatta pisuussutai pineqaleraangata pisuussutit aalisakkat, piniagassat aatsitassallu eqqaaneqakkajupput. Nunattali pisuussutai pingaarnerpaat tassaapput Nunatta inui. Ajoraluartumik Nunatsinni amerliartunngilagut. Assigiinngitsumik tamanna pissuteqarsinnaavoq annerusumik iserfiginngikkaluarlugit isumaqarpugut amerliartulissagutta aammalu tamanna anguniagaajuaannartusaaq nunamut peqqissumut taava Nunatta innuttait ullumikkorniit pitsaanerusumik sullisilertariaqarpugut.

Utoqqartatta atugaasa pitsaanerulernissaat neriorsuutinik aallartinnani suliniutinik aallartittariaqarpoq. Nuannaarutigivarput isumaqatigiinniarnermi tamanna utoqqartatsinnut siunissamilu utoqqalinersiaqalersussanut suliniutit annertuut aappaagu aallussinnaalissagatsigut. Anguniagaavoq ukiorpassuarni atuuttussanik aqqiisuuteqassalluta suliniummilu taamaattumik partiit allat suleqatiserivagut aqqiissutissarmi annertoqaaq pingaaruteqaaqq suliarinngitsoorsinnaangilarput.

Innarluutillit atugaat aamma toqqaanaq isumaqatiginninniutigivagut, sullissineq ilisimasaqarnerlu annertusariaqarpoq. Innarluuteqanngitsutut inuulluni inuusimanani luunnit takorlooruminaattarpoq. Meeraaninni iluanaarnikutut misigivunga anaanama innarluutilinnut suliffiani Maniitsumi periarfissaqarnikuugama innarluutillit akornanni unammillernarsinnaasut ilaannanngui misigisarsimagakkit. Ullumikkut sineriassuatsinni paasisinnaanngisama ilagivaat innarluutillit illuutaannit taakukkattaluunnit innarluutilinnut naleqqussarsimanginneri, suli tupigisarpara Nunatsinni innarluutilinnut periarfissarititaasut aningaasaliiffigerusussimanginnatsigit tamanna allanngortariaqarpoq taamaattumik

innarluutillit illersuisuanut aningaasaliineruneq sammisamut annertunerusumik samminnilernissaq pisariaqavippoq. Innarluuteqarnerli timikkut takuneqarsinnaajuaannangilaq.

Tarnikkut innarluutilinnut pissutsit pitsaanerunnginnerisa Siumumut pisussaaffiliivoq suliniutigisariaqarippat tamatta nunatsinni innarluuteqartuugutta, angajoqqaagutta ilaqutaasuuguttalu nunarput innarluuteqartunut inuuffigisariaqarpoq ernumassuteqarani. Isumagineqaannarani aamma innarluutillit tunniussinnaasaannik sulinerminni periarfissinnissaanik. Ullumikkut Nunatut pikkorluppallaarpugut immitsinnut piumaffiginerusariaqarpugut pitsaanerulernissatsinnut.

Taassumunga atuuppoq meerartatsinnut inuusuttatsinnullu tunngasut. Nuannaarutigisatta ilagivaat aamma aappaagu meerartatsinnut inuusuttatsinnullu aningaassaliinerunissamut isumaqatigiinniarnitsinni piumasaqaratta tamannalu angullugu. Siumumi pingaartipparput suliniutit annertusisariaqarnerat tamatta assortuussutigiginagu suleqataaffigileratsigu, kinguaariit ulluni makkunani inuusuttarisagut tassaapput ukiuni aggersuni aqutsisussat. Aqutseqataalernissaat timikkut tarnikkullu nukittullutik ilinniarluarsimallutik sulilluarsinnaallutillu perornissaat aqutissatuaavoq Nunatta piffissaq ungasinnerusoq isigalugu annaffissatuaa. Taamaammat pisuussutitta annersaraat tassani ullumikkumiit iliuuserisagut Inuiaqatigiittut naammaangillat annertusisariaqarlutillu. Qanoq iliorluta mumisissanerippat politikikkut isummerfigisariaqaleqqavarput tamannalu Siumumiit aqutissiuutissavarput ukiuni tulluuttuni.

Peqqinnissaqarfik eqqartortillugu aningaasartuutitut aningaasartuuteqaleraluttuinnarfittut taagajunneqartarpoq, puigugassarinnngisarpulli uaniippoq aamma. Nunatsinni inooriaaserput peqqissuserput timikkut tarnikkullu aamma nammineq iliuseqarfigisinnaavagut. Aalanerulersinnaavugut, imigassanik atuineq annikillissinnaavarput, pujortarnikillissinnaavugut aamma timersornerulersinnaavugut taamaaliornikkut peqqinnissaqarfiup siunissami aningaasartuutigisinnaasai annikillisaaffigilersinnaallugit. Tamatta aalasa.

Aappaagu 2023 Nunatta aningaasaqarnermi inatsisissaa Siumumiit isumaqarpugut tassaasoq allannguinerit annertuut aallartiffiat. Allannguinerit taama annertutigisut sukkuat tamaana aallartinneqarsinnaangillat. Ukiut kingullit misigisatta Corona kiisalu Ukrainemi sorsunnerup Nunarsuatsinni kingunerisai assut sunniuteqarput aammalu sunniuteqarnerusussaallutik.

Uagut aaliangiinnartussanngorpugut sunniutai ajortuinnai aallaaviginiarnerlugit imaluunnit pitsaaqutigisinnaasaanut aamma saanniarnersugut.

Siumumi isumaqarpugut taamatut nunarsuarmioqatitta inissinnerat toqqissisimananngitsoq ajunnginnerpaamik uagutsinnut iluaqutissanngortittariaqarlugu. Taamaaliussagutta uagutsinnit annertuumik piumasaqaatitaqarpoq.

Piffissat taamaattut atukkat periarfissiippat allannguinnissanut pisariaqartunut, nunarput sipaarnianngitsoorsinnaajunnaaqasutut inissisimavoq. Aningaasartuutit pisortat ingerlataaniittut nalilersortariaqalerpagut naammaangilaq isumataarsimagaanni taava tamanna pisortanik akilersorneqalissasoq.

Tamatat akilersinnaasunik ingerlatsinissatsinnik eqqarsalertariaqarnitsinnik piumasaqarpoq.

Tamanna pillugu Siumumiit nalilersueriaatsit suaatta nalilersueriaaserisimasaannik allaanerusut aamma piareersimaffigileqqavagut. Inunnik isumaginninnermik iliuusigut aningaasarpassuarnik nalillit pissusissamisut ingerlanersut apeqqusersinnaalerpagut, tamat oqartussaaqataanerup ineriartortinnera naammattumik siuariartornersoq nalilersortariaqarsorilerpagut, peqqinnissaqarfiup isumaginnissinnaanerata killiffia nalilersortariaqalerparput, aalisarnerup imartattalu pisuussutai minnerunngitsumillu aningaasartai naammattumik innuttaasunut tuttarnersut nalilersortariaqalerparput. Qilanaaralugu aappaagu aalisarneq pillugu inatsisissamut siunnersuut saqqummiunneqarnissaat.

Inatsisartuni inatsisiliagut naammattumik innuttaasut pisinnaatitaaffiinik pisariaqartitaaniillu sanarfisimagutsigit innuttaasullu tamanna misigisinnaanngippasuk malugalugulu taava uagut inatsisartuni nalilersuisariaqarpugut suliassap tullia sunaanersoq.

Siumumiit isumaqarpugut tullinnguuttoq pitsaanerpaamik innuttaasunik sulinissaq angutserlugu sulissagutta naalackersuinnikkut suliarineqartut kiisalu Kommunini suliarineqartut pitsaanerumik suliarineqartariaqartut. Siumumi anguniakkatut immikkut toqqammavitsinniippoq innuttaasut akisussaassuseqarlutik, ilatsiinnaratik, kiffaanngissuseqalerlutillu ineriartussasut tassunga ingerlaneq maannakkut takujuminaappoq taamaammat aappaagumiit aallartittumik tamanna tikitserlugu suliaqalernissarput aqqutissiuutissavarput, suliassamullu tullianut qilanaarluta nukissaqarluta suleqatigiilluinnarlutalu ingerlaassaagut.

Ukiorpaalunngortuni suliarineqartumi eqqartugaaleqqavoq inissaqarniarnermi, talittarfeqarnermi, peqqinnissaqarfimmi minnerunngitsumillu meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi arlaatigut pitsaanngitsumik inissisimasugut. Kinguaattooqqanerarneqarpugut kinguaattoorneq sumut nallersuunneqarnersoq takujuminaakkaluartoq. Siumumiit aappaagumit aallartittumik suliassavigut suliarinissaat ilungersuutigissavagut.

Tassalu meeraaqqanit, meeqqanut, inuusuttuaqqanut, inuusuttunut, inersimasut, utoqqasaanut, utoqqarnullu inuunerput Nunatsinni naligiinnerusumik periarfissaalluni inuuffiulersinnaalissasoq. Nalunagu taamaalissagutta uagutsinnit Siumukkormiuunngikkaluaanniluunnit Nunatsinnili innuttaasuulluni piomasaaqatinik malitseqartussaasoq. Tassalu tamatta sulissutigisariaqarippit sutigut tamatigut pitsaanerpaamik immitsinnut piomasaaqassalluta Nunatsinnut tunniussaqaqassalluta. Ilinniarsimagutta ilinniarsimanngikkuttaluunnit, innarluuteqarutta innarluuteqanngikkuttaluunniit, inuusukkutta utoqqalilersimaguttaluunniit.

Tassa ataatsimoorluta taamaallaat piffissaq aggersoq pitsaanerpaamik anigorsinnaavarput. Taamatut oqaaseqarluta 2023-mut aningaasanut inatsisissat akuerissavarput

Hans Peter Poulsen

Siumut